

NR.6

ISSN 0134-2266

1987

ТАНЕКЕ

Kohtumiseni laulupeol

Ühel pühapäeval jooksid Kingissepa tänavatel poistesalgad, kes tülitasid pikka kasvu mehi veidra pärimisega: «Mitu küünt on kassi tagumisel käpal?» Vastustega ei paistnud küsijad rahule jäävat, tormasid jälle edasi. Poisse oli mitmes pikkuses, polnud nad ühest klassist ega ühest koolistki mitte. Kui aga kellelgi oleks tulnud pähe paluda ükskõik millisel neist laulda hispaania konnade laulu, oleks sellega silma pilgutamata toime tulnud. Ütleme välja — need olid Saaremaa poistekoori poisid. Jah, aga need kassiküünised? Laulu harjutatakse klaveri juures! Saaremaa laulupoisid teavad hästi, mis tähendab istuda poolteist tundi sirge seljaga toolil (kopsud peavad õhku saama), pilk dirigendil, ja laulda. Korrata uuesti ja uuesti mõnd viisikatket, kuni see puhtalt kõlama hakkab ning iga sõna kuulajale kätte kostab. Kõle on «luukamber». Siis tuleb igaühel üksinda dirigentidele ette laulda. Ja peadirigent Ludmilla Toon on oi kui nõudlik. Vale nooti ta kuulda ei taha. Ikkagi need kassiküünised? Aga Saaremaa laulupoistel on oma onu Raivo, õpetaja Raivo Laanemaa. Pühapäeviti, kui kogu rajooni poisid jälle Kingissepa 2. Keskkooli kokku tulevad, teeb ta nende päeva põnevaks. Ühe häalerühmaga ujub

ujulas, teisele jagab võimlas pallid kätte, sel ajal kui kolmas hääli proovi teeb. Laululaagrites mõtleb ta välja indiaani-, luure-, lökkemänge, julgustab väiksemaid ja vaiksemaid, vaigistab mürakarusid. Pimedal sügisööl, kui meri loksus tumedalt ja taevast sähvisid välgud, ronis onu Raivo puu otsa, pani käed suule ja tegi sellist häält, et... Otsimisringiga sama puu alla jõudnud poisid silkasid kabuhirmus kõige lähemat teed laagrisse tagasi. Nii rääkis Kingissepa 2. Keskkooli poiss Tervo Korsar. Tervole see Võhma-laager kõige rohkem meeldiski. Veel on olnud Mändjalas ja Sutulahe ääres. Poiste lemmiklaulud? Ahto Nellis Orissaare Keskkoolist ütles, et talle meeldivad aeglased, piduliku, meloodilise kõlaga laulud, nagu «Põhjamaa» ja «Rahu hällilaul». ««Homme on meil spordipäev» — lõbus lugu, kus saab hüüda, plaksutada,» arvasid 2. kooli I klassi poisid Jaanus Roosioks ja Timo Hartikainen.

Laulupidu on lauljale nagu sünnipäev. Eelmisel suvel käisid saarlased Tartus poistekooride laulupeol. 1. keskkooli poiss Üllar Sepp mäletas, et «Rahu hällilaulu» lauldes kippunud tal üks kiisu kurgus kriipima, nii ilus oli. Üllar arvas koguni, et «pole mõtet harjutadagi, kui laulupeole ei saa». Peorongkäigus tahan hüüda: «Elagu Saaremaa poistekoor!»

Pildistanud IVO UUSTULND

© «Täheke». 1987

EDA ALLIKMAA

Meie isa on helilooja

Tegelased: perekond Eespere — Aureelia (1,5-aastane); Heili (10-aastane); Jürmo (12-aastane, aga temast me ei räägi); ema Eevi (natuke vanem); isa René (ka natuke vanem); küsija (natuke veel vanem). Tegevusaeg: märts 1987, tegevuskoht: kodu Sõstra tänavas.

Kõik tegelased istuvad kohvilaua taga, ainult Aureelia askeldab.

KÜSIJA: Eks vist selles toas olegi kirjutatud need René Eespere laulud, mida praegu kõik mudilaskoorid mõnuga laulavad.

HEILI (noogutab, isa Renél tuleb ette häbelik nägu).

ISA RENÉ: Ehk oleks mul targem seniks teise tuppä minna, kuni Heili minust räägib!

EMA EEVI: Oh, Heili on hea laps, ega ta sinust midagi halba arva.

HEILI: Isa on muidu väga hea, ainult muusikaõpetuse asjas on ta hirmus range. Minu pilliharjutamisel ei hoiata õnneks nii karmilt silma peal kui Jürmo omal. Minu pill on viiul, Jürmo mängib klaverit. Isa lõpetas muusikakeskkoolis ka klaveriklassi. Viiulit tahtsin õppima hakata seepärast, et mulle meeldisid tädid, kes käisid kõikjal viiulikastiga — see paistis mulle palju ilusam kui käekott. Nüüd olen küll vahel pilliharjutamisest tüdinud, aga kus sa pääsed... Jürmo peab iga päev kaks tundi harjutama ja ta mängib ka hästi. Kui ta õpetaja Sisaga Tšehhimaal klaverikontserdil käis, tuli tagasi esimese kohaga.

EMA EEVI (näitab Jürmo võidudiplomit ja loorberipärja).

JÜRMO: Aga teeme nii, et minust ei räägi!

HEILI: Seda, kuidas isa muusikat kirjutab, me suurt ei kuulegi. Seda saab ta rahun ja vaikuses teha siis, kui meie koolis oleme. Lastelaulud on ju ainult väike osa isa loominguist. Esimese lastelaulu kirjutas isa siis, kui mina olin äsja sündinud ja Jürmo oli kaheaastane. See oli telesaadete alguseks mõeldud «Mina olen raamat». Isa kirjutab vahel laulusõnadki ise. Ja ühes laulus oleme

meie ka sees: «Šokolaad hea, marmelaad hea... Jürmo on hea, Heili on hea.» Maiasmokad oleme kõik.

JÜRMO: Aga teeme nii, et minust ei räägi. Ma olen «Tähekeses» jaoks ikka liiga suur.

AURI (on kommikarbi kätte saanud ja endale neegripõsed maalinud).

EMA EEVI (viib ohtes Auri vannituppa).

HEILI: Nüüd tegeleb isa juba üle aasta filmimuusikaga, see nii magus asi ei paista olemagi...

ISA RENÉ: Filmi nimi on «Metsaluiged», tänavu peaksid lapsed seda juba näha saama. Jürmo mängib filmis ühte üheteistkümnest printsist, seepärast ei saa ta tänini juukseid lühikeseks lõigata. Lastelaule on hulga lahedam teha kui filmimuusikat. Milliseid laule lapsed vajavad, seda näen ju kodus ära. Ka koorimuusika kirjutamine on mulle meele järgi, enamuse oma lauludest olen kirjutanud segakoorile «Noorus» — ka «Ärkamisaja», mis tuleb laulupeol ettekandmisele. Suvel tuleme terve perega Paganamaalt linna. Heili laulab ju koolikooris. Laulu- ja tantsupidu on tähtis sündmus, muidu ei raatsiks Paganamaalt suvel lahkuda.

HEILI: Oi, Paganamaal on vahva — seal on meil kolm mäge, metsas hirved ja metssead, tiigis roheline kann. Tigeda lehma Prelliga vedas isa vägikaigast. Prell lohistas isa kettipidi tükk maad järel, aga isa võitis, Prell sai lauta viidud.

JÜRMO: Jah, ega see käi heliloojatöö juurde.

ISA RENÉ: Miks ei käi. Just seal Liivasaare talus on mul rohkem helilooja-tunne kui siin, kus ma aina õpetan — muusikakoolis, konservatooriumis ja kodus ka veel. Muusikakirjutamine on omaette olemise asi. Ega seda kirjeldada saagi, muusikat peab kuulama.

AURI: (pöörab ema kohvitassi kummuli ja nõuab): Tuttu! Hällilaulu mängijatest siin peres puudust küll ei tunta.

Küsija oli LEELO TUNGAL

Tore päev

OTT ARDER

NUKUD ISTUVAD VAIKSELT,
SILMAD SUURED,
KLEIDID KIRJUD —
NUKUD ON PAID.

LAPSED MÄNGIVAD LOTOT.
ISA JA EMA MÄNGIVAD
ISA JA EMA.
TÄNA ON TORE PÄEV.
TÄNA EI OLEGI OLEMAS
ÜHTEGI EID EGA AID.

HILLI RAND

Nimejutt

«Mis mu nimi oli siis, kui ma veel väike olin?» küsib noorem õde. «Eks ikka seesama mis praegugi,» on ema hämmeldunud.

«Aga kui ma suureks kasvan, mis mu nimeks siis saab?» tahab noorem õde teada.

«Jälle seesama, kogu aeg seesama,» vastab ema.

«No aga kui ma õige vanaks jään?» muutub noorem õde kannatamatuks.

«Igal inimesel on ainult üks nimi,» seletab ema, «ja see saadab teda elu lõpuni. Ega siis nimi pole müts, et kui vanaks või väikseks jääb, siis võtad muudkui uue. Said sa aru?»

«Sain,» ohkab noorem õde, «aga niimoodi on ju igav, kui nimi kogu aeg üks ja seesama on. Ma tahaksin, et täna oleks mul üks nimi, aga homme juba mõni teine. Iga päev võiks uus nimi olla. Ainult mõni väga ilus nimi võiks mitu päeva järjest olla.»

«Oi-oi,» ütleb ema, «kui kõik inimesed iga päev nime vahetaksid, läheks elu siin maailmas lootusetult sassi. Iga inimene kannaks siis elu jooksul tuhandeid nimesid. Kust siis üldse aru saaks, missuguse inimesega on tegemist — siiani tehakse vahet ikka nime järgi.»

«Noh, aga mulle meeldivad ju nii paljud nimed,» kurdab noorem õde.

«Need nimed, mis sulle praegu kõige rohkem meeldivad, pane oma nukkudele,» annab ema nõu. «Ja need nimed, mis suurest peast ikka veel meeldivad, pane oma lastele.»

«Jah, kuid kust ma nii palju nukke võtan?» ohkab noorem õde.

«Ja kust ma võtan nii palju lapsi?»

OTT ARDER **Piimahambad**

SUHU KASVAVAD HAMBAD,
VÄIKESED JA VALGED.
LAPSED LÄHEVAD ÕUE,
HAMBAD TULEVAD ÄRA.

PIIMAHAMBAD TULEVAD,
PIIMAHAMBAD LÄHEVAD —
PIIM JÄÄB!

KALLE MUULI

Saunaskäik

Illustreerinud RAIVO JÄRVI

Nüüd olen ma siis juba mees. Käisin täna esimest korda koos isaga saunas. Ma tahtsin sinna ka oma kummist konna kaasa võtta, aga isa ütles: «Ei mingeid konni! Meeste saunas käivad ainult mehed.» Nii me siis läksime — kaks meest. Konna asemel võtsime kaasa hoopis viha, mis meenutas väga näärivana vitsakimpu. Saunas astusime kõigepealt leiliruumi. Seal oli lai trepp, mille ülemistel astmetel istusid paljad ja punased onud. Mulle tuli kohe meelde üks film indiaanlastest. Nemad olid ka punased ja peaaegu paljad. Vahe oli ainult selles, et indiaanlased ratsutasid ja huilgasid, onud leiliruumis aga istusid ja ähki-sid. Isa pani mu trepi alumisele astmele ja ütles, et läheb lavale sooja. Ta ronis üles ning peagi muutus temagi punaseks ja hakkas ähkima. Mulle tegi see algul päris nalja, siis aga läks igavaks. Võtsin oma kaussi vett ja mängisin seebiga allvee-

laeva, kuid seegi tüütas ära.

Õnneks tuli isa alla tagasi ja hakkas mind vihtlema. See polnudki valus, ehkki ma pelgasin pisut. Nüüd ei karda ma enam näärivana vitsakimpu ka.

Pärast vihtlemist pesi isa mind puhtaks, mina aga aitasin temal selga pesta. Juuste pesemise ajal läks mulle küll šampooni silma, kuid ma kannatasin valu vaikselt ära.

Kui me koju jõudsime, andis ema mulle limonaadi ja küsis, kas ma ka järgmine kord tahan meeste sauna minna. Loomulikult ma tahtsin, ehkki päris meeste saun see ikkagi polnud. Seal oli ju üks tädi ka, kes lapiga põrandat pühkis.

Kui ma emale seda ütlesin, arvas ta, et mehed ei saa isegi saunas naisteta hakkama. Ja küllap oli tal õigus.

LEELO TUNGAL Nunnu

[Katkend teosilolevast lasteraamatust «Suvekoerad»]

«Nii et te arvate kõik, et ma olen üks vana vastik ja õel koer?» ohkas Nunnu. «Ja sina, Barbara, mõtled niisamuti?»

«Oh ei,» ütles Barbara. «See tähendab, ma ei arva, et sa oled vana ja vastik... aga õel... Kas ma saan heasüdamlikuks nimetada koera, kes ei luba endale ega oma pojale paigi teha?» Nunnu ohkas.

«Sa oleksid mind ju peaaegu hammustanud,» lausus Barbara nukralt.

«P e a a e g u,» noogutas Nunnu. «Kui sul koertest vähegi aimu oleks, siis teaksid, et peaaegu hammustamine pole mingi hammustamine, vohh!»

Reks kiitis kaasa: «See tähendab koerte keeles hoiatamist, auhõna, Barbara.»

«Nojah,» jäi Barbara siiski nõutuks. «Aga miks pidi Nunnu mind hoiatama? Kas keegi usub, et ma oleksin talle või väiksele Pontusele haiget teinud?»

«Oh ei!» ümisesid teised koerad.

«Aga miks sa, Nunnu, siis...»

«Sellepärast, et Pontus sind armastama ei hakkaks, vohh!» teatas Nunnu. «Tahan, et Pontusest kasvaks tõeline metskoer, kes ei

Raamatu kirjutamise mõte võib tulla ajuti väga juhuslikult. Mõni aasta tagasi oli Leelo Tungal oma perega Armeenias suvitamas. Umber puhkekodu, kus nad elasid, hulkus ringi palju koeri. Need olid enamasti kunagised kodukoerad, kelle puhkuselt linna tagasi pöördunud pererahvas oli hüljanud. Kirjanikule läks õnnetute olevuste saatus südamesse. Kuidas neid aidata! Kuidas inimestele selgeks teha, et ka loomal on hing, mida ei tohi haavata! Kirjanikel on niisugustel puhkudel abiks oma vahendid, oma tee. Nad kirjutavad. Kirjutavad lühiloo, jutustuse, mõnikord koguni raamatu.

Leelo Tungal mõtles raamatule. «Suvekoerad», oli pealkiri kohe algul olemas. Praegu ta selle raamatu peatükke kirjutab. Leelo Tungalt seob koertega väga palju koos läbielatud. Kui ta sai aastaseks, kingiti talle hagjakutsikas Sirka. Hiljem lisandus peresse inglise setter Duck, kes ei mõistnud aimatagi, et kord saab temast lasteraamatu «Pool koera» peategelase Leedi eeskuju ehk prototüüp. Duckile järgnes Härra, klassiõe koera kutsikas. Ungari karjakoera tõust

usaldaks ega armastaks ühtki inimest.»

«Nunnu!» hüüdis Barbara ja sirutas käe, et pahast koera silitada, kuid tõmbas peo kohe tagasi — Nunnu nina oli jälle kurtalt krimpsu tõmbunud. «Kas sa pole siis ühtki inimest armastanud?»

«Hähh,» põlastas väike kõverjalg. «Eluvõõrad koerad võivad rääkida armastusest ja parketil saba sahistamisest... Mina olen ka paar nädalat parketil vänderdanud — siis, kui mind osteti.»

«Kas sind tõesti peeti ainult paar nädalat?» küsis Barbara.

«Ei, mind võeti paar nädalat enne suvilasse sõitmist. Algul meeldisin ma pererahvale väga: nad naersid lõbusalt, kui mul libedal põrandal jalad risti käisid. Mina, lollike, olin veel rõõmus, et mind tähele pandi. Peretütar Triinu seadis mulle oma nukkude riided selga, võttis mind kogu aeg sülle ja uhkustas minuga hoovis teiste laste ees. Ja ka suvilas oli mul alguses lausa inimese-elu: Triinu võttis mind salaja oma voodisse magama ja kui keegi pealt ei näinud, toitit pudruga oma taldrikust.»

«Oo!» pööritas Bella silmi. «Herkulopudru kribalad! Mannapuder võisilmaga! Oo, mu kutsikapõli, kui ilus sa olid!»

«Miks sa, Nunnu, siis metskoeraks hakkasid, kui sind kodus nii

Pildistanud TIIT KOHA

Härra elas väga vanaks. Ta jõudis ära oodata oma perenaise laste sündimise, jõudis valvata nende kõigi vankri juures. Et siis omakorda anda kohustused üle väarikale, pooleldi puudel, pooleldi terjer Prouale, kes nüüd hommi-kuti Leelo Tungla kolme tüdarta kooli väravasse saadab.

Illustreerinud HELDUR LARETEI

hoiti? küsis Barbara.

«Hakkasin!» osatas Nunnu sapiselt. «Triinu hellitas mind ju ainult seni, kuni teiste suvilate lapsed maale saabusid. Pärast mängis ta Anna ja Reelikaga. Reelikal oli ka koer — njuh-njuh... noh, see vetelpäästekoer.»

«Njufaundlandlane,» teadis Barbara.

«Njuhlane jah,» noogutas Nunnu. «Vasikasuurune, Loru nimeks. Muidu oli teine tuim tükk, aga — kujutage ette — minu juuresolek pidi teda häirima! Ja Loru närvide pärast ei võetud mind enam kaasa ei marjule, randa ega palliplatsile. Tõsi küll, Triinu ema andis mulle hästi süüa, mitmed prisked kondid matsin veel mustadeks päevadeks õuemulda. Ja mustad päevad ei lasknud end kaua oodata: suve lõpus sõitis Triinu pere linna, aga mind jäeti maha.»

«Kogemata ehk?» oletas Barbara.

«Nii arvasin minagi,» ohkas Nunnu. «Punusin autole järele, kuidas jalad võisid, aga või sa masinaga võidu jooksed... Puhkasin veidi ja vantsisin siis koju tagasi. Minu inimeste lõhna oli igal pool — rohul, trepil, lillepeenras... Rohelisel pallil oli nii magus Triinu lõhn juures, et võtsin palli suhu, viisin trepile, nuusutasin ja niutsusin kibedasti.»

«Võib-olla sa ei mahtunud autosse, ehk taheti järgmisel päeval sulle järele tulla?» küsis Barbara.

Nunnu muigas kurvalt: «Ootasin oma inimesi suvel, sügisel, talvel... Ilm läks kohutavalt külmaks, kondid olin juba ammu maa seest välja kaevanud... Öösiti käisin ühe talu prügi-hunnikus tuhnimas. Kevadel, kui üks jahimees hakkas suvilate ümber hulkuvaid kasse laskma, põgenesin metsa.»

«Tule siia, Nunnu!» palus Barbara. «Nunnu, minu juurde!» lisas ta käskides, kui märkas, et väike kõverjalg ei teinud palumist kuulmagi.

Nunnu lõntsis Barbara juurde, pea maas ja saba jalge vahel. Pontus järgnes oma emale lõbusate kutsikahüpetega. Ning Barbara kaelustas mõlemat koera, hoolimata sellest, et ta märkas küll, kuidas Nunnu ninanahk krimpsu tõmbus.

«Usu, Nunnu, kõik inimesed ei ole niisugused nagu Triinu,» lausus Barbara vaikselt, endal pisarad kurgus.

Nunnu ei vastanud midagi, pani ainult oma pikakõrvalise hagi ja pea Barbara põlvele ja ohkas.

«Jah, jah!» klähvis väike Pontus. «Hakkame nüüd mürama!»

Tagasi koju

ERIKA ESOP

KORD AMMU, KUI NIIDUD VEEL KASTESED OLID, ÜKS ROHUTIRTS KIIRUGA PUU OTSA KOLIS. «ON PILLIMÄNG SELGE MIS SELGE MUL JUBA, MU PILL JÄÄGU TEISTELE,» LAHKESTI LUBAS. LUBAS JA KOLIS.

EI MÖELNUDKI MUUD, SAAKS AINULT ÜKSINDA HÜPATA PUUL. EI TULNUD TAL KOLIDES ÜLDSEGI PÄHE, ET PUU OTSAS HÜPPAMISRUUMI ON VÄHE, KA PÄIKENE SIIA EI PAISTNUD HÄSTI JA OKSAD KÕIKEES OLID RISTI JA RÄSTI. TA PILK LANGES ALLA

JA SEAL KESET LILLI

TIRTS NÄGI ÜHT SÕPRADEST MÄNGIMAS PILLI. SEE PILLIHÄÄL KAUGELE, KÕRGELE KAJAS JA KOLIJA PLAANID KÕIK LAIALI AJAS.

«ALL NIIDUL ON VENNAÐ, ON SÕPRADE RIVI, ON KODUNE TIMUT JA MADALAD KIVID, KA MINA SEAL HÜPPASIN PÄEVADE VIISI JA MÄNGISIN LÖBUSAT KESKPÄEVAVIISI. NÜÜD POLE MUL PILLI JA SÕPRU EI OLE . . . »

TIRTS TUNDIS, ET ÜKSINDA ELU ON KOLE. SUUR IGATSUS SALALIK PUGES TAL PÕUE: «SAAKS KORRAKS,

SAAKS KORRAKS VEEL, KODU, SU ÕUE!»

PUULT MAHA TA HÜPPAS, HING LOOTUSI TÄIS.

KOOS TEISTEGA PILLI SEAL MÄNGIMA JÄI.

Kärsitu pannkook

ON KUUMUST SADA KRAADI
PANNI PEAL.
KULDPRUUNIKS KOOK END PRAADIS
PANNI PEAL.
TA HÜÜDIS: «SÕÖGE JUBA
PANNI PEALT!»
KAS EMA SÜÜA LUBAB
PANNI PEALT!

Konksuga lugu

SEE LUGU JUHTUS KEPIGA,
KES TEGI TUTVUST TREPIGA.

KEPP ÜTLES: «TONKSTI, TERE, TREPP!»

TREPP VASTAS: «TONKSTI, TERE, KEPP!»

«NO KÜLL ON VIISAKAS SEE TREPP,»

NÜÜD MÖTLES TÄNULIKULT KEPP

JA KORDAS TEISEL ASTMEL: «TONKS!»

TREPP TALLE JÄLLE VASTAS: «TONKS!»

«TONKSTI-TONKS!»

«TONKSTI-TONKS!»

MILLES ON SIIS ASJA KONKS!

Lahke mutt

MUTT SAI KIRJA.

KIRJAS SEISIS:

«ALUSTAME PUHKEREISI.

TULEN ÜHES POEGADEGA,

LOODAME, ET ME EI SEGA.

TERVITADES

HIIREMA.»

«VAAT KUS KENA!

JÄLLE TEMA!»

TURTSUS MUTT, KUI KIRJA NÄGI.

TA JU TEADIS, HIIREVÄGI

OSKAB ENNAST SISSE SEADA

EGA LÄHE ÄRA HEAGA.

MÖTLES, VÖTTIS PABERI,

KIRJUTAS SIIS SINNA NII:

«MA EI OLE KODUS KÄINUD

EGA SINU KIRJA NÄINUD.

TULGE MÕNI TEINE PÄEV,

VÖTAN VASTU KAHEL KÄEL!»

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

Kuidas sajajalgne võidu jooksis

Esimene, teine, kolmas, neljas,
viies, kuues, seitsmes.

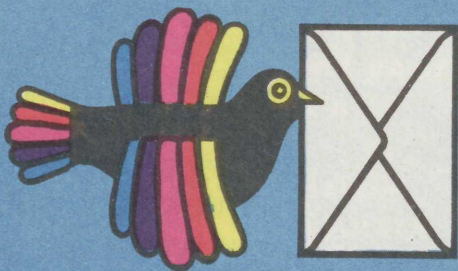
Nõnda vaene sajajalgne
jooksurajal heitles.

Tahtis esimeseks saada —
tal ju jalgu all on sada!

Mitu korda maha kukkus.

Jänesel kuldmedal kaelas rippus.

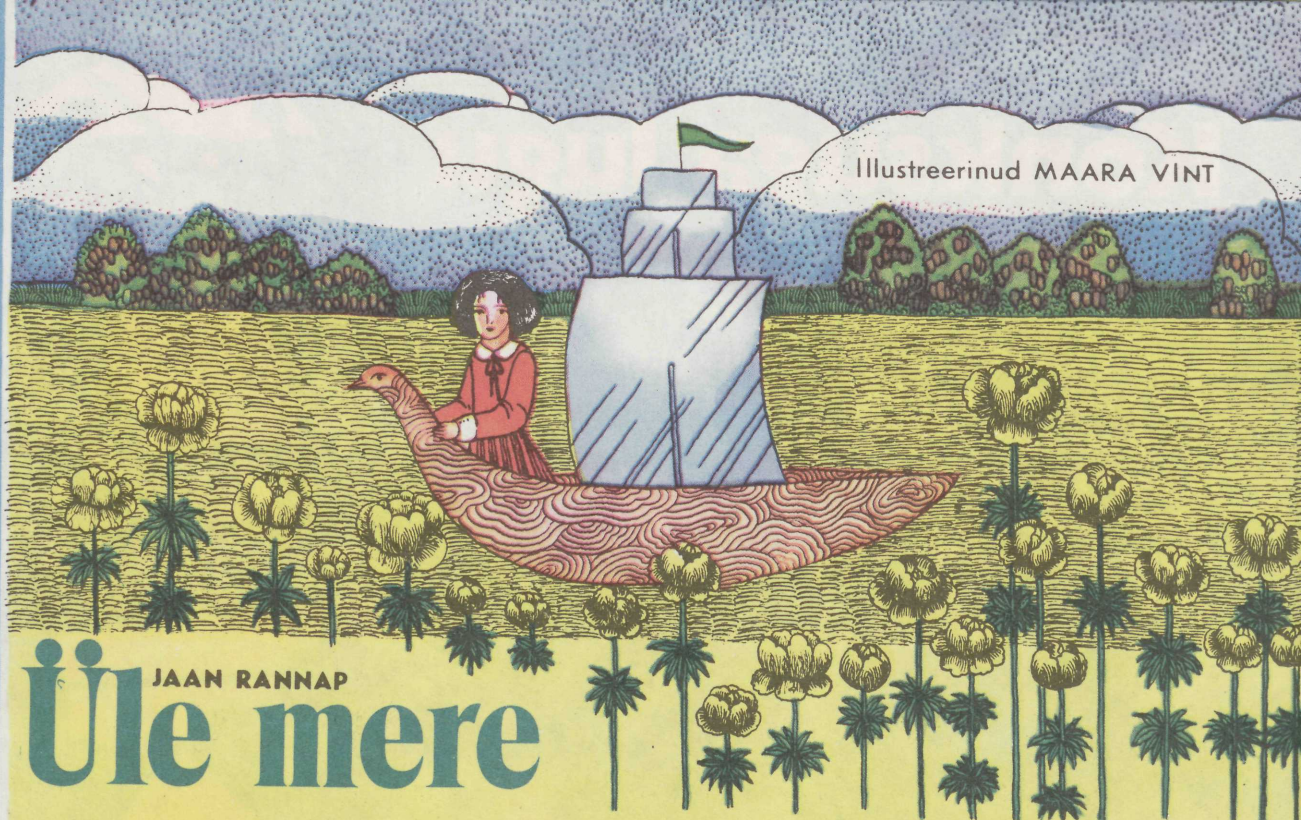
JOEL PUUSAAG, Tallinna 29. 8-kl. Kooli III klassi õpilane

Minu kodu

Minu kodu asub Kärdes. Kärde on kuulus
muististe poolest. Siin on rahumajake, kus
üle 250 aasta tagasi sõlmiti rahu Venemaa
ja Rootsi vahel. Minu kodu lähedal on
Peetri kivi. Venemaa tsaar Peeter I olevat
selle kivi peal lõunat söönud. Kärde mäel
asub veel üks kivi, mille alla on maetud
mõisapreili. Üsna lähedale jääb Punamäe
Linnamägi. Seal on hästi kõrged mäed,
kus on mõnus suusatada ja kelgutada. Siin-
kandis on ka mitu järve. Suurim on Endla
järv. Väga ilus on Männikjärv. Muistendi
järgi olevat see olnud Kalevipoja kaevuks.
Mulle meeldib minu kodukoht.

KADRI EVERT, Vaimastvere 8-kl. Kooli III klassi õpilane

Üle mere

JAAN RANNAP

Käed ümber sääрте, kõssitas Reesi sire-
lite vahel ja püüdis harjuda mõttega,
et vanaema ei astu enam kunagi õuele,
et aias ega toas pole enam kuulda ta
rõõmsat heledat häält. Keskpäeval oli
vanaema mulda pandud. Nüüd oli selle
kohal kõrge lilledega kaetud kääbas.

«Issi,» oli Reesi küsinud, kui nad kalmis-
tult ära tulid. «Kas vana jääb nüüd
alaliseks siia?»

Isa oli käe ümber Reesi õlgade pannud
ja Reesi enda vastu tõmmanud. Sellest
oli Reesi aru saanud, et vanaema jääb
tõesti alaliseks mulla alla.

«Kas see on nii, nagu teda ei olekski
enam?» oli Reesi küsinud, ise hirmuga
isa peanoogutust oodates. «Kas vana-
ema on nüüd päriselt kadunud?» Kuid
siis oli isa pead raputanud ja öelnud,

et nende jaoks ei kao vanaema kunagi.
Ning kui Reesi järele mõtlevalt, saavat
ta sellest kindlasti aru.

Reesi laskis silmadel üle õue rännata.
Vanaema roosipõõsad olid täies õies.
Pink, mille vanaema kevadel värskelt
üle värvis, paistis nende vahelt vaevu
välja.

Vanaema roosid, vanaema pink. Kas isa
mõtles, et vanaema elab nendes edasi?
Siis ka aknaalustes enelates, keldrikünka
kiviktaimlas ja kõiges muus, mis ta
teinud? Aga roosid ja enelavanikud võis
juba esimene väga külm talv ära võtta.
Seda oli varem juhtunud. Kiviktaimla
võis põud kuivatada. Ja pingilt võis
vihmadega värv maha tulla, lahti koo-
ruda, nagu see oli juba lahti koorunud
kummiratastega kärü külgedelt.
Reesi jäi kärü vaatama. Alles hiljuti,

enne kui vanaema haigeks jäi, olid nad sellega küla taha uudismaadele läinud. Aarete jahile, oli vanaema öelnud. Uudismaal olid traktorid lükanud kokku kände ja juurikaid. Nende seast võis leida niisuguseid kõverikke, mis olid nagu linnud või loomad.

Kraaviperved olid toomingatest valendanud ja kägu oli nii kaua kukkunud, et nad ei jõudnud äragi lugeda, mitu korda just. Algul olid nad kahekesi kärutõmmanud. Siis oli Reesi oma käe ära võtnud ja niisama käinud, ja siis oli vanaema ta kärusse tõstnud.

Vanaema oli kaks kasevihta teinud. Nende peal oli Reesil hea pehme olnud. Tagasi koju olid nad tulnud metsaheinamaa kaudu. Reesil oli olnud siis niisugune tunne, et ta ei olegi kärus, vaid väikeses laevas, mis sõidab kullerkupu-

merel. Ja ta oli sirutanud käe üle parda ning lasknud kuldsel lainevahul läbi peo libiseda.

Reesi sulges silmad ja nägi uuesti kullerkupumerd. Ja vanaema selle mere keskel. Vanaema ei olnud temast lahkunud. Reesi nägi teda ka siis, kui ta silmad avas. Kord lähemal, kord kaugemal, kord õige kaugel, justkui teispoole merd. Kui nad tagasi külatanumasse jõudsid, oli neile Ristitalu Senni vastu tulnud. «Näe, Lindal kohe kärutõmmanud kaasa võetud!» oli Senni ütelnud. Ja vanaema oli vastanud, et nojah, sellega on hea kallisvara koju tuua.

Miks vanaema nii ütles? Nad ei olnud ju kannukuhjadeni jõudnudki. Ei olnud midagi leidnud. Kärus oli ainult tema, Reesi.

Karjaskäik

Möödunud suvel proovisin karjasepõlve pidada, karjatasin oma pere lehma ja lambaid.

Päeval läheb ilm palavaks ja putukad ei lase loomadelt rahulikult süüa, seepärast tuli hommikul väga vara tõusta. Õues oli harjumatu külm, märg ja sombune. Mitte ei saanud aru, kas päike kavatseb paistma hakata või tuleb varsti vihmaabin kaela. Mulle oli tubli moonakott kaasa pandud. Võtsin veel paraja nübliku ka igaks juhaks kaasa ning hakkasime astuma: lehmad ja lambad ees, mina järel. Olime kõik alles üsna unised ja liikusime pikkamööda läbi hommikuse udu. Karjamaal asusid loomad hoolega einet võtma.

Päev jõudis ruttu lõunasse, lehmad muutusid aina rahutumaks ja lõpuks pistsidki jooksuga võssa varjule. Mina silkasin neile suure kisaga järele. See oli vist viga, sest kõik mu hoolealused panid igäiks ise ilmakaarde putku. Lehmad näisid teadvat, mida tahavad. Nad ei lasknud end hirmutada minu vitsastki. Sain neile järele, kui nad juba ojakeses oma jalgu leotasid ja janu kustutasid. Aga kuhu jäid lambad? Need paharetid olid juhust kasutanud ja minu leivakotti raputama läinud. Hea, et kotti päris nahka ei pannud.

Koju kutsusin vissisid õrna häälega: «Vissivissi, lehma-lehma, koju-koju!» Need olid võlusõnad! Kõigil neljajalgsetel hakkas hirmus kiire, mul andis oma kahe jalaga hoolega sibada, et mitte maha jääda. Lõpuks olime kodus. Ema vaatas mind ja naeris: «Mõista-mõista, kes see on: karja läheb linda-landa, koju tuleb tipa-tapa-tirr, vinda-vända-virr?»

MURAKAS

Soos on murakat lihtne ära tunda. Taime laiad ja lopsakad lehed meenutavad veidi vaarika või põldmarja lehti. Nendega ühte perekonda murakas kuulubki. Mai lõpus, juuni algul puhkevad soomurakal suured valged õied. Nüüd on tema elus tähtis aeg. Kui juhtub olema öökülmi, palju vihma ja tuuli, läheb õitsemine kehvasti ja tuleb kasin marjasaak. Kui aga ilmad on soojad,

Pildistanud HENDRIK RELVE

kuivad ja tuuletud, võib juba ette ennustada: murakasaak tuleb vägev. Valmivad marjad on kõvad ja punased, küpsed pehmed ja kollased. Need on nii mahlased, et korviga murakale minna ei maksa. Ülemised marjad vajutavad alumistest mahla välja ja korvi põhi hakkab tilkuma. Murakale minnakse ämbriga. Paras aeg selleks on juulikuu teine pool.

Kuigi murakas levib soos peamiselt maa-aluste juurikate abil, vallutab taim uusi kasvupaiku ka seemnetega. See tähendab, et muist murakapuhmaist

kannavad vaid isasõisi, muist ainult emasõisi. Viljad ja seemned tulevad vaid emastaimedele.

Murakaid hinnati väärt marjadeks juba väga ammu. Meist põhja pool, Lapi maal, olid murakasood kakssada aastat tagasi väga hinnas ja neid renditi korjajatele välja üsna kõrge maksu eest. Eestimaa vanarahvas pidas murakat nii toitvaks, et sõnati: kui laps murakaid sööb, siis leiba enam ei küsigi.

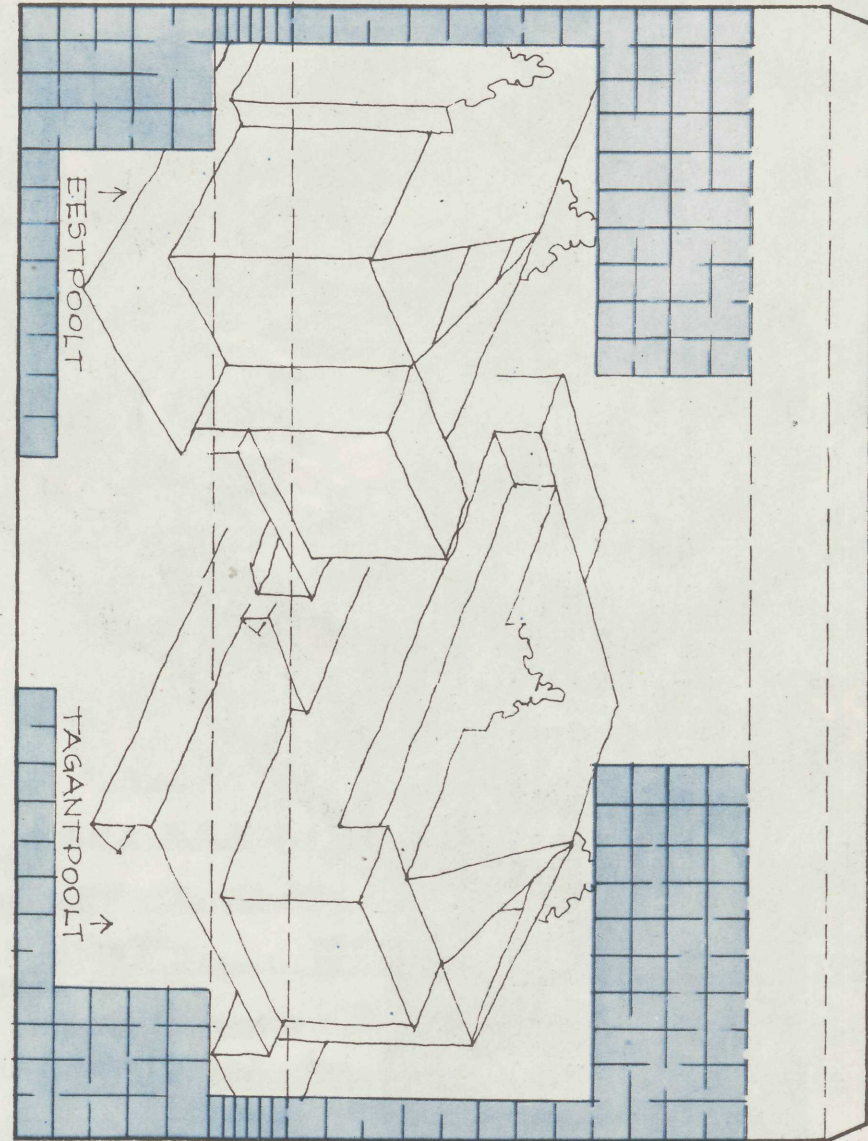
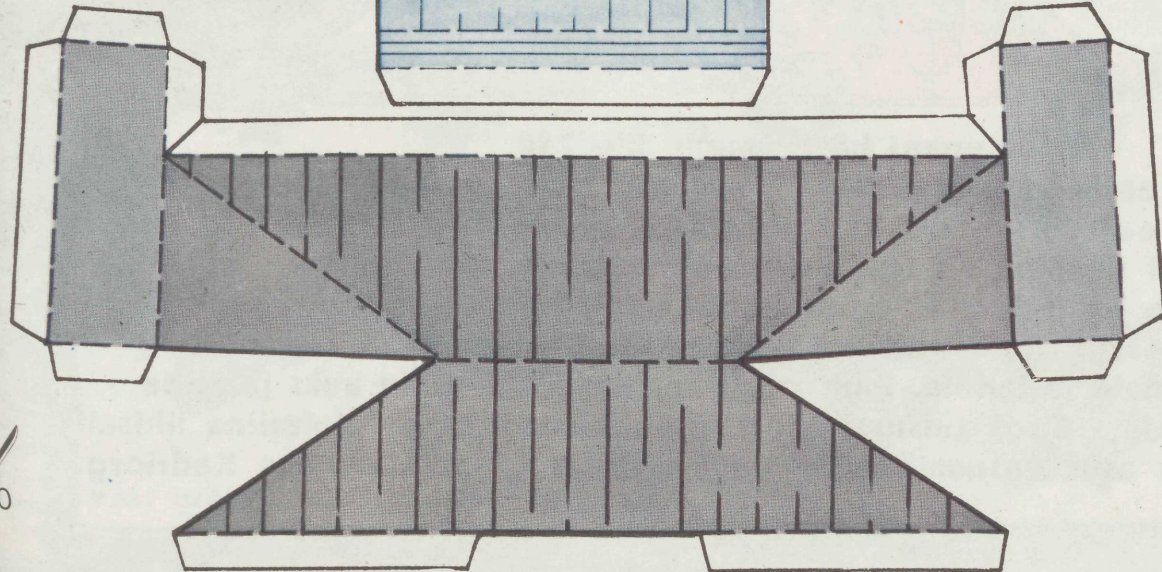
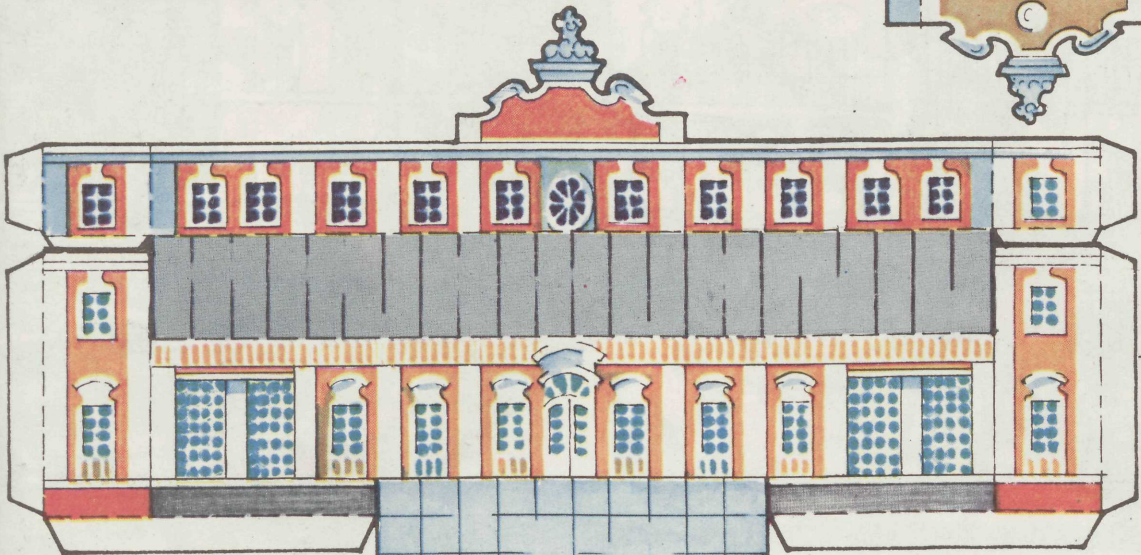
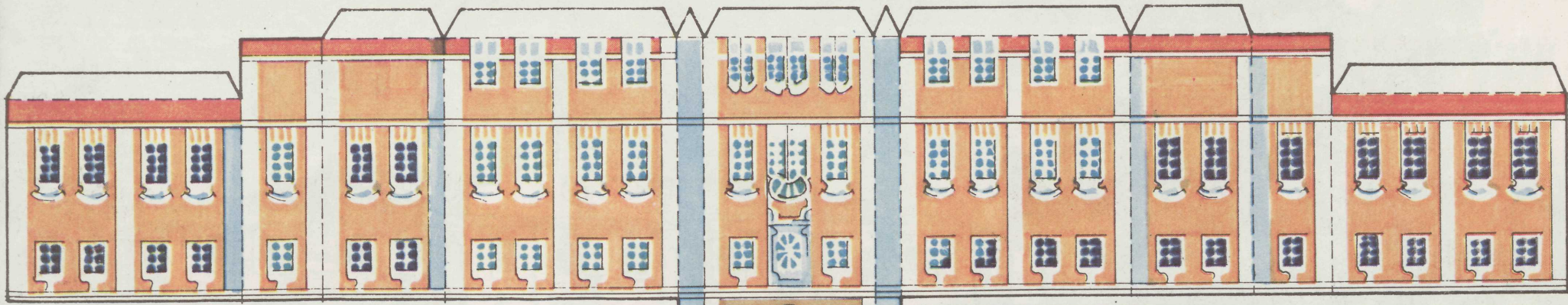
Muidugi on murakaid mõnus suhu pista kohe värskena. Aga neid võib ka moosiks keeta, külmutatult säilitada või neist mahla pressida. Kõige parem on murakat toorena säilitada. Maitse poolest sobib murakahoidis hästi kokku jäätisega.

Soomurakat on kutsutud põhjamaa apelsiniks, sest murakas on samuti kollast värvi ja hästi mahlane. Kuigi marjad on apelsini viljadest hulga pisemad, kasvab neid see-eest soos hästi tihedalt ja ohtralt koos. Tervislikkuse poolest on soomurakas isegi apelsinist üle, sisaldab A ja C vitamiini mitu korda rohkem.

Meist lõuna pool murakasoid ei leidu ja näiteks Saksamaa või Prantsusmaa lastele on murakas vähemasti niisama haruldane ja kallis vili nagu apelsin meile. Soomlased ja teised põhjarahvad müüvad murakat sinnakanti suurtes hulkades.

Eestimaa soodes kasvab peale soomuraka veel teinegi murakaliik — mesimurakas. See mari jääb küpsena punaseks. Mesimurakat leidub meil nii vähe, et marju noppida ei tohi, taim on looduskaitse all.

HENDRIK RELVE

KADRIORU LOSS

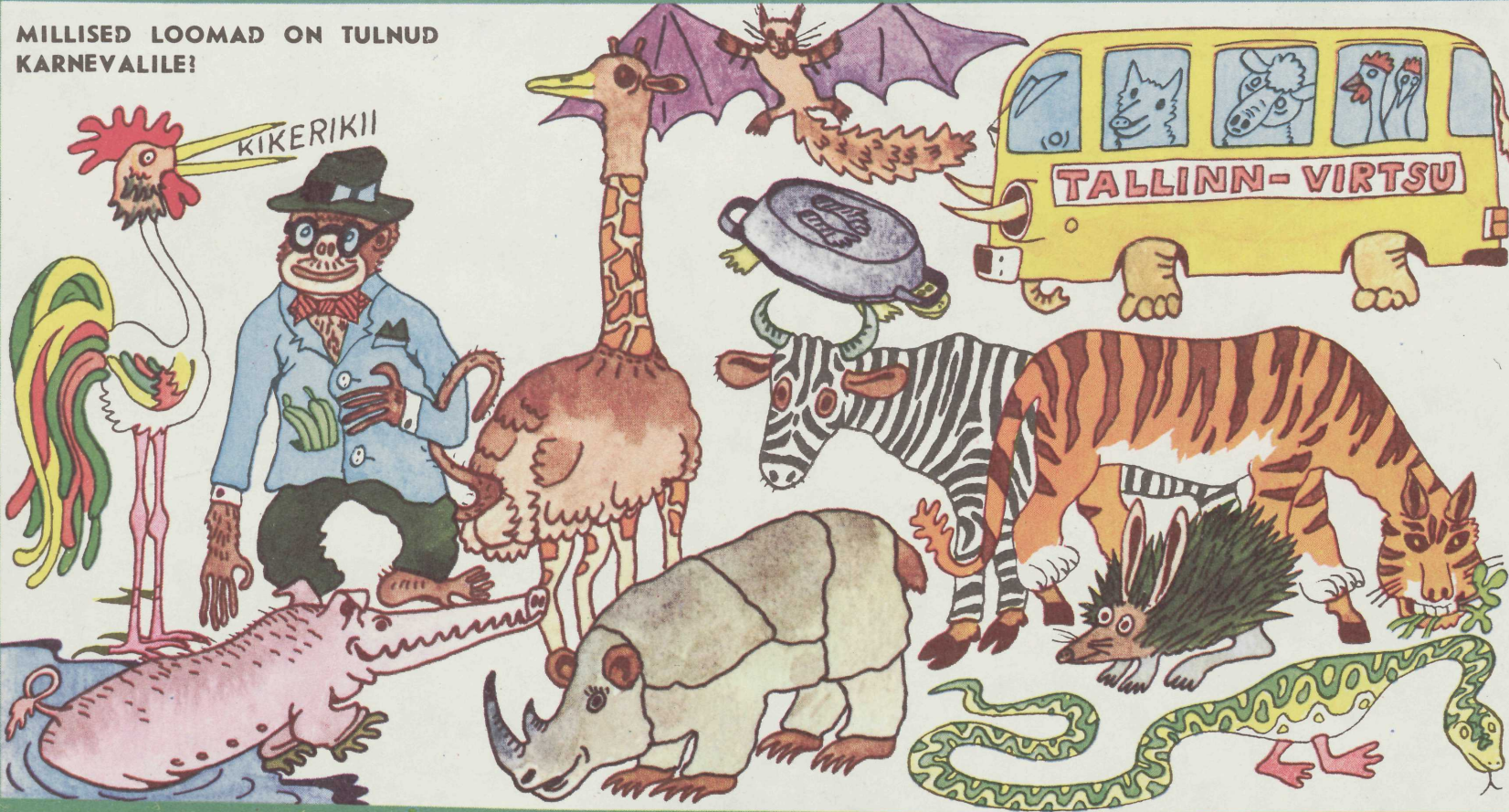
Lõika lossi küljed, katus ja alus jämeda joone järgi välja ning murra katkend-
likku joont mööda kokku. Tagakülg kleebi esiküljega otstest kokku, seejärel
liimi külge katus. Alusele murra aste sisse, sest lossi esipool on tagumisest
korruse võrra kõrgem, kuna see asub tõusval nõlvakul trepina.
Nüüd liimi alus nii suurele papitükile, kui suurt parki tahad lossi ümber teha.
Papi võid enne värvida rohelisteks (rohi) või valgeks (lumi). Kui oled lossi aluse
külge kleepinud, võid parki taskupeeglist baseini teha ning rohelistest pabe-
rist või vatist puud-pöösad liimida.

Joonistanud HELI VEIGEL

Kunagi hästi ammu, üle 250
aasta tagasi, valitses Venemaal tsaar nimega
Peeter Esimene, keda hüüti ka Peeter Suureks.
Erilist huvi tundis ta laevade vastu. Sellepärast ehitati
Peetrile Tallinna majagi nii, et tal laevad alati näha oleks.
Kadrioru pargi puud olid siis nii pisikesed, et need ei varjanud
vaadet sadamale ja lahele. Park rajati keisrinna Katariina auks ja seda
hakati ka tema nime järgi kutsuma. Eesti moodi öelduna on Katariina lihtsalt
Kadri ja et park asus Lasnamäe nõlva all orus, saigi park nimeks Kadriorg.

MILLISED LOOMAD ON TULNUD KARNEVALILE!

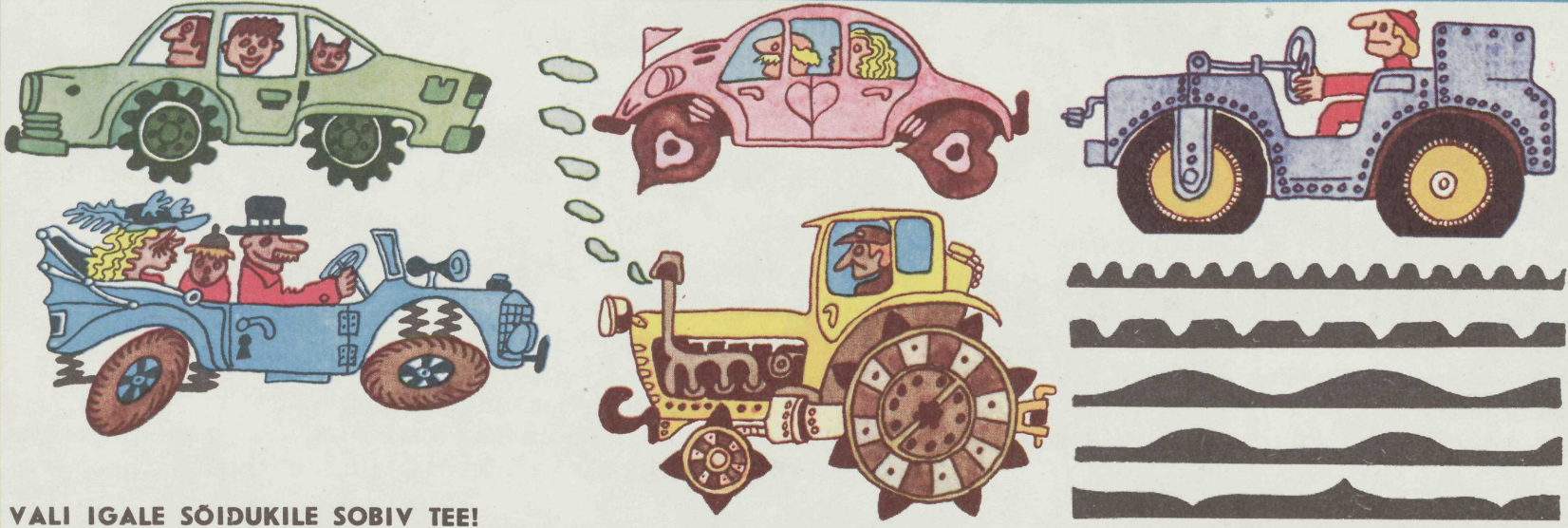

joonistanud KURTI VOOL

ELKÜD Keskmittee ja ENSV Pioneeriorganisatsioon: Nõukogu lasteajakiri «Täheke» nr. 6. 1987. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskmittee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetuse käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, R. Järvi, E. Mardi, H. Mänd, H. Raafaste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja E. Allikmaa 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496, sekretär-masinakirjutaja A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 29. 04. 1987. Trükkida antud 19. 05. 1987. Trükkiair 76 000. Otselpaber nr. 1. 60×90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspõognaid 2,91. Tingvärvitõmmiseid 8,0. MB-05417. Tellimise nr. 1783. EKP Keskmittee Kirjastuse trükkkoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

VALI IGALE SÖIDUKILE SOBIV TEE!

Esikaanel **EEVI VALDOVI** joonistust «Valmistume peoks».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тяжеке» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090, Пярну маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200107, Пярну маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 76 000. Заказ 1783.

HIND 20 KOP.
ИНДЕКС 78231

Võõrast leivast söönuks ei saa

Armeenia rahvanaljand

Lastele jutustanud ANDRES JAAKSOO

Illustreerinud armeenia kunstnik HATŠATUR GJULAMIRJAN

Baghdasar palus poega:

«Ole hea, mine naabri-Ašoti juurde ja küsi temalt haamrit laenuks.»

Poeg läks, aga tuli peagi tühjade kätega tagasi.

«Kus siis haamer on?» küsis isa.

«Onu Ašot ei andnud.»

«Siis mine ja küsi haamrit vana Vahani käest!»

«Juba küsisin, aga ei andnud temagi . . . »

«Küll mõni inimene võib ikka ihnuskoii olla!» pahandas Baghdasar. «Ega midagi, eks sa too siis mulle see meie oma haamer!»